Oświadczenie złożone przez senatora Tadeusza Kopcia na 40. posiedzeniu Senatu w dniu 12 kwietnia 2022 r.

Oświadczenie skierowane do wiceprezesa Rady Ministrów, ministra aktywów państwowych Jacka Sasina

Szanowny Panie Premierze!

W związku z odpowiedzią podsekretarza Piotra Pyzika na moje oświadczenie nr BPS/043-321306/21 z dnia 29 października 2021 r. pragnę poinformować, jak następuje.

W związku z porozumieniem między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o współpracy przy wybieraniu złóż węgla kamiennego zalegających w rejonie wspólnej polsko-czechosłowackiej granicy państwowej, na podstawie którego została ustanowiona Dwustronna Międzyrządowa Komisja (DMK) do spraw współpracy przy eksploatacji złóż węgla kamiennego, proszę o wyjaśnienie poniższych kwestii.

1. Dlaczego zgodnie z art. 3 tego porozumienia nie wyznaczono obszaru przewidywanych wpływów eksploatacji górniczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które w rzeczywistości faktycznie występują na terenie gmin Hażlach i Zebrzydowice, degradując polskie środowisko, jak i obiekty budowlane?

2. Dlaczego zgodnie z art. 3 wymienionego porozumienia DMK nie zabezpieczyła respektowania zasad ochrony polskiego środowiska, w tym nie zabezpieczono koryta rzeki Olzy?

3. Dlaczego zgodnie z art. 9 ust. 1 wymienionego porozumienia DMK nie ustaliła profilaktycznych zabezpieczeń polskich budynków mieszkalnych przed szkodami górniczymi?

4. Dlaczego zgodnie z art. 1 lit. d statutu DMK nie podejmuje żadnych działań mających na celu zabezpieczenie profilaktyczne obiektów budowlanych i usuwanie szkód górniczych?

5. Jaka jednostka organizacyjna na terenie Rzeczypospolitej Polskiej będzie zobowiązana do usuwania szkód górniczych, naprawy szkód w środowisku naturalnym oraz wykonywania zabezpieczeń oraz opracowania dokumentacji technicznej na usuwanie szkód górniczych w przypadku likwidacji czeskiego przedsiębiorcy górniczego?

Republika Czeska podczas przeprowadzenia transgranicznego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko realizacji przedsięwzięcia dotyczącego kontynuacji działalności wydobywczej kopalni ČSM na lata 2021–2030 dopuściła się ponadto naruszenia:

1. następujących zobowiązań wynikających z zawartych umów międzynarodowych:

— art. 1 ust. 3 Konwencji z Espoo poprzez nieprzeprowadzenie zgodnie z postanowieniami konwencji oceny oddziaływania na środowisko przed podjęciem decyzji dotyczącej planowanej działalności mogącej spowodować znaczące szkodliwe oddziaływanie transgraniczne;

— art. 3 ust. 7 Konwencji z Espoo poprzez nieprzekazanie Rzeczypospolitej Polskiej informacji na prawidłowo złożony przez nią wniosek;

— art. 6 ust. 2 Konwencji z Espoo poprzez niedostarczenie Rzeczypospolitej Polskiej decyzji końcowej dotyczącej planowanej działalności z uzasadnieniem i argumentacją leżącą u jej podstaw;

— art. 6 ust. 9 Konwencji z Aarhus poprzez niepoinformowanie Rzeczypospolitej Polskiej o wydaniu przez właściwy okręgowy urząd górniczy decyzji zezwalającej na wykonywanie działalności górniczej przez kopalnię ČSM;

— art. 2 ust. 1 i 2 umowy między Rzecząpospolitą Polską a Republiką Czeską w sprawie wykonywania robót geologicznych w rejonie wspólnej granicy państwowej, sporządzonej w Pradze w dniu 19 sierpnia 2008 r., poprzez brak współpracy ze strony Republiki Czeskiej w zakresie wykonywania robót geologicznych w rejonie granicy państwowej;

2. przepisów prawa Unii Europejskiej:

— art. 7 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko poprzez nieprzesłanie Rzeczypospolitej Polskiej w terminie poinformowania własnego społeczeństwa opisu przedsięwzięcia oraz informacji o charakterze decyzji, która ma zostać podjęta;

— art. 11 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko poprzez niezapewnienie Rzeczypospolitej Polskiej dostępu do procedury odwoławczej od wydanej przez

właściwy okręgowy urząd górniczy decyzji zezwalającej na wykonywanie działalności górniczej przez kopalnię ČSM.

Przedstawione naruszenia przepisów prawa międzynarodowego oraz prawa Unii Europejskiej stanowią podstawę wniesienia sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z art. 259 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Dodatkowo podkreślenia wymaga, że odstąpienie od przeprowadzenia transgranicznego postępowania zgodnie z Konwencją z Espoo, dotyczącego przedsięwzięcia dotyczącego kontynuacji działalności wydobywczej kopalni ČSM na lata 2021–2030 jest przyjęciem narracji przez OKD a.s. będące właścicielem kopalni ČSM, że eksploatacja górnicza prowadzona przez kopalnię ČSM nie na wpływu na środowisko na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, co jest niezgodnie z rzeczywistością, albowiem szkody górnicze na terenie Polski występują, co wynika m.in. z zawartych przez OKD a.s. ugód o naprawę szkód górniczych z mieszkańcami Polski, a także z opinii biegłych sądowych w postępowaniach dotyczących naprawy szkód górniczych spowodowanych przez wpływy eksploatacji górniczej prowadzonej przez kopalnię ČSM. Jednocześnie należy podkreślić, że Dwustronna Międzyrządowa Komisja do spraw współpracy przy eksploatacji złóż węgla kamiennego, której podstawą działania jest porozumienie z 1984 r., w rzeczywistości nie realizuje swojej podstawowej funkcji, jaką jest koordynacja w zakresie usuwania szkód górniczych powstałych na trenie gminy Hażlach i gminy Zebrzydowice. Wobec braku efektów działania wymienionej komisji zasadne jest wypowiedzenie porozumienia z 1984 r., ewentualnie jego renegocjacja pomiędzy rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej w celu dostosowania standardów i procedur jej funkcjonowania do aktualnych uwarunkowań prawnych w celu należytego zabezpieczenia polskiego środowiska naturalnego oraz ułatwienia poszkodowanym Polakom uzyskania naprawy szkód na ich nieruchomościach oraz zabezpieczenia ich przed wpływami eksploatacji górniczej w latach 2021–2030.

Dodatkowe informacje, ze względu na znacznie większą zawartość treści, prześlę Panu Premierowi w oddzielnym piśmie.

Z wyrazami szacunku
Tadeusz Kopeć